

SENAT RZECZYPOSPOLITEJ POLSKIEJ

Zapis stenograficzny **(1426)**

Wspólne posiedzenie
Komisji Ustawodawstwa
i Praworządności (210.)
oraz Komisji Emigracji
i Polaków za Granicą (72.)
w dniu 11 sierpnia 2004 r.

V kadencja

Porządek obrad:

1. Pierwsze czytanie projektu uchwały w sprawie powstania pomnika „Macierz – Polonii”
(druk nr 769).

(Początek posiedzenia o godzinie 14 minut 50)

(Posiedzeniu przewodniczy przewodniczący Komisji Emigracji i Polaków za Granicą Tadeusz Rzemykowski)

Przewodniczący Tadeusz Rzemykowski:

Otwieram wspólne posiedzenie Komisji Ustawodawstwa i Praworządności oraz Komisji Emigracji i Polaków za Granicą, poświęcone projektowi uchwały Senatu w sprawie powstania pomnika „Macierz – Polonii”.

Witam wszystkich bardzo serdecznie.

Pan marszałek Senatu skierował do obu komisji projekt uchwały, który wyszedł z Komisji Emigracji i Polaków za Granicą – prywatnie mi się pochwalił, że mu się ten projekt podoba, może więc będzie to miało wpływ na przebieg naszego posiedzenia – i prosi, żebyśmy go rozpatrzyli tak, by mógł się znaleźć w porządku obrad wrześniowego posiedzenia Wysokiej Izby.

Każdy z państwa otrzymał krótki projekt uchwały Senatu i jednostronicowe uzasadnienie; gdzie wszystko jest napisane.

Czy ktoś z państwa senatorów chce wypowiedzieć się w tej sprawie: zgłosić uwagę lub zapytanie?

Senator Jaeschke, przewodniczący, proszę bardzo.

Senator Andrzej Jaeschke:

Rozumiem, że jest to inicjatywa społeczna, nie będzie więc pociągała za sobą wydatków z budżetu państwa. Jest ona godna pełnego poparcia, ale mam dwie uwagi stylistyczne do jej treści. Zdanie pierwsze zaczyna się od sformułowania: „Senat Rzeczypospolitej Polskiej sprawujący historyczny patronat nad Polonią” i tu albo proszę o wyjaśnienie, co znaczy „historyczny patronat”, albo trzeba by wykreślić słowo „historyczny”. Wiem, że patronat ten zaczął się jakiś czas temu, to znaczy trwa poprzez historię, ale słowo „historyczny” patronat absolutnie nie pasuje, trzeba by to zmienić.

Mam prawo, Szanowni Państwo, zgłosić taką poprawkę, prawda?

(Przewodniczący Tadeusz Rzemykowski: Jako prowadzący obrady stwierdzam, że jak najbardziej ma pan prawo.)

Dziękuję bardzo, Panie Przewodniczący.

I uwaga druga. Przedostatni akapit: „wzniesiony w stolicy Polski, bohaterskiej Warszawie”, trochę mi trąci rusycyzmem „gorod gieroj”. „Wzniesiony w stolicy Polski Warszawie” zupełnie by wystarczyło. Że jest to miasto bohaterskie, wszyscy wiemy – i Polonia, i my.

Mam dwie takie propozycje, a poza tym w pełni popieram projekt.

Przewodniczący Tadeusz Rzemykowski:

Dobrze.

Pani przewodnicząca Sagatowska, proszę bardzo.

Senator Janina Sagatowska:

Dziękuję bardzo.

Państwo Senatorowie! Panie Przewodniczący! Chcę zabrać głos w obronie jednego i drugiego wyrażenia.

Akurat „historyczny” dlatego, że patronat nad Polonią nie ma charakteru ustawowego, prawnego, bo to, że Senat sprawuje opiekę nad Polonią, nie jest zapisane ani w konstytucji, ani w innych przepisach. Jest to patronat historyczny właśnie dlatego, że... W przypadku Komisji Emigracji i Polaków za Granicą jest to zadanie regulaminowe, ale nie ma takiego przesłania, że tę opiekę się zleca Senatowi. To jest wypracowane właśnie historycznie, od początku, od II Rzeczypospolitej, jeszcze od marszałka Raczkiewicza wywodzi się ta historyczna myśl i ten patronat. Pan przewodniczący Jaeschke mówił, że to jest jego zdanie, a ja uważam – dlatego że zajmuję się sprawami Polonii już drugą kadencję – że tak już jest ugruntowane w sercach Polaków na świecie, że Senat historycznie opiekuje się Polakami, i łączą się oni bardzo z Senatem.

Nie obrażając nikogo, w Sejmie też jest komisja polonijna, ale akurat Polacy na świecie tak się nie łączą z Sejmem, tylko z Senatem. Tym bardziej więc powinniśmy wychodzić temu naprzeciw, bo to jest pomnik „Macierz – Polonii”, czyli budujemy go dla Polonii, a nie dla siebie.

A czy Warszawa jest bohaterska, czy nie, to na poprzednim posiedzeniu Komisji Emigracji i Polaków za Granicą rozważano podkreślenie akurat tego rysu Warszawy, jej bohaterskości, w zderzeniu z sześćdziesiątą rocznicą powstania, którą tak przeżywaliliśmy. Jestem absolutnie za tym. Nie jestem warszawianką i nigdy nie mieszkałam w Warszawie, ale uważam, że Warszawa jest bohaterska chociażby przez to powstanie. Było to tragiczne i bolesne, ale ludność Warszawy pokazała w powstaniu swoją wielką bohaterskość. Tak że ja jestem za pozostawieniem tych wyrazów w treści uchwały. Dziękuję.

Przewodniczący Tadeusz Rzemykowski:

Senator Anna Kurska, proszę bardzo.

Senator Anna Kurska:

Popieram w całej rozciągłości wszystko, co powiedziała pani senator Sagatowska, a panu senatorowi Jaeschke chciałabym zwrócić uwagę, że gdyby przeglądał ostatni album wydany z okazji piętnastolecia Senatu, to znajdzie tam odpowiedź, że ten pomnik jest jak najbardziej historyczny, bo tam wszystko dotyczy historii, a zwłaszcza okresu międzywojennego, bo właśnie Senat już wówczas opiekował się Polonią, pierwszymi emigrantami. Jest tam mnóstwo dokumentów i zdjęć. Obstawiam, żeby nie kasować tych dwóch wyrazów: ani wyrazu „historyczny”, ani „bohaterskiej”.

Przewodniczący Tadeusz Rzemykowski:

Senator Plewa chciał zabrać głos, czy nie? Bo tak się zwracał do mnie. Nie. Senator Zbigniew Kruszewski, proszę bardzo.

Senator Zbigniew Kruszewski:

Ja jeszcze do innego fragmentu. Myśmy już na posiedzeniu Komisji Emigracji i Polaków za Granicą rozmawiali, czy ma być „Macierz”, kreska „Polonii”, czy tylko „Polonii i Polakom za Granicą”. Chciałbym wrócić do tego, dlatego że wiemy, iż czym innym jest Polonia, a czym innym Polacy za granicą; wyrzucenie więc słowa „Macierz”, a pozostawienie „Polonii” i dodanie „Polakom za Granicą” będzie lepiej odzwierciedlało rzeczywistość, w której żyjemy. Dziękuję.

(Rozmowy na sali)

Przewodniczący Tadeusz Rzemykowski:

Senator Pawłowski.

Senator Wojciech Pawłowski:

Dziękuję, Panie Przewodniczący.

Panie Przewodniczący, czas nas goni, są posiedzenia innych komisji, proponuję więc głosowanie nad tymi wnioskami. Ustalimy treść uchwały poprzez głosowanie, w sposób demokratyczny. Dziękuję.

Przewodniczący Tadeusz Rzemykowski:

Kto następny chce zabrać głos? Nie ma zgłoszeń.

Zgodnie z zasadami każdy zabiera głos, można kontrować, wypowiadać swoje zdanie, a decyzję podejmujemy w parlamencie poprzez głosowanie. Są trzy wnioski. Każdy ma swoje uzasadnienie, zarówno żeby było słowo, jak i żeby go nie było, nie ma tutaj przeszkód. Jak przegłosujemy, tak będzie dobrze.

Czy koleżanka z Biura Legislacyjnego chce zabrać głos?

**Główny Specjalista do spraw Legislacji
w Biurze Legislacyjnym w Kancelarii Senatu
Hanna Kaśnikowska:**

Oczywiście, Panie Przewodniczący, powinniśmy głosować nad zgłoszonymi poprawkami, ale to jest w zasadzie uwaga merytoryczna. Wydaje mi się, że treścią uchwały Senatu jest poparcie inicjatywy społecznej. Proszę wziąć pod uwagę, czy w tym momencie Senatowi wypada poprawiać nazwę pomnika, którego inicjatorem jest inny podmiot, grupa społeczna.

Przewodniczący Tadeusz Rzemykowski:

Już to wyjaśniałem na posiedzeniu Komisji Emigracji i Polaków za Granicą, ale ponieważ jest tu rozszerzone grono, chcę powiedzieć jeszcze raz, że po kilku spotkaniach ho-

norowego komitetu budowy pomnika, na czele którego stoi – czy w którego skład wchodzi – wiele bardzo zacnych sław, ustalono w efekcie końcowym nazwę i na dzień dzisiejszy jest to nazwa „Macierz – Polonii”. Autorem nazwy, pomysłodawcą, jest pan dyrektor Bartkiewicz z Telewizji Polonia; tak mu się poszczęściło. Oczywiście możemy sugerować i dyskutować, ale trudno by nam było zawierać w uchwale inną nazwę pomnika, niż wymyślili jego autorzy. Będzie czas do debaty we wrześniu i wtedy przedstawię ten temat. Przecież jeszcze zostaje nam możliwość zmiany treści uchwały na posiedzeniu Senatu.

Senator Plewa, proszę bardzo.

Senator Sergiusz Plewa:

Dziękuję, Panie Przewodniczący.

Bardzo króciutko. Wydaje mi się, że pani z Biura Legislacyjnego ma niewątpliwą rację. My podejmujemy inicjatywę, a resztę oddajmy ludziom, którzy to tworzą. Dziękuję.

Przewodniczący Tadeusz Rzemykowski:

Jeszcze Senator Jaeschke...

(*Senator Andrzej Jaeschke: Chciałbym zmodyfikować swoją poprawkę.*)

Proszę bardzo.

Senator Andrzej Jaeschke:

Historyczna może być analiza. Proponowałbym: „Senat Rzeczypospolitej Polskiej, który od początku swojej działalności sprawuje patronat nad Polonią i Polakami za granicą...” itd.

Przewodniczący Tadeusz Rzemykowski:

Senator Sagatowska.

Senator Janina Sagatowska:

Ja tylko uzupełnię wniosek formalny, jaki złożył senator Pawłowski, żebyśmy przeszli do głosowania. Poprawka została zmodyfikowana, ale ja podtrzymuję wniosek, żeby przyjąć treść w tej wersji, jaka została zaproponowana w uchwale, a ponieważ mój wniosek jest chyba najdalej idący, prosiłabym, żeby był głosowany jako pierwszy. Dziękuję bardzo.

Przewodniczący Tadeusz Rzemykowski:

Dobrze.

Senator Kruszewski.

Senator Zbigniew Kruszewski:

A czy nie moglibyśmy odejść w uchwale od nazwy pomnika, a napisać, że wita społeczną inicjatywę powstania pomnika Macierzy dla Polonii i Polaków za granicą – bez cudzysłowu, bez nazwy pomnika. Bo tam się odnosimy do konkretnego dzieła, które ma

powstać, a tutaj mówimy, że witamy z radością powstanie pomnika, który będzie temu poświęcony, i nie zawieramy konkretnej nazwy. Artysta wymyślił sobie konkretnie jakąś tam nazwę i tak to widzi, a my mówimy po prostu o pomniku, a nie o konkretnym dziele. Wtedy uchwała nie odnosi się do konkretnego pomnika, tylko do pomnika w ogóle.

Przewodniczący Tadeusz Rzemykowski:

Artysta, pan profesor Dźwigaj, nie ma wpływu na nazwę pomnika, on ma tylko ten pomnik wykonać. Jak ten pomnik wygląda, już część z państwa widziała. Nazwę nadał mu komitet społeczny. Oczywiście Senat, który sprawuje nad tym pieczę i który pomaga, może na to wpływać. Jeszcze raz sugerowałbym żeby nie zamykać dzisiaj dyskusji, jak się ma nazywać pomnik. W międzyczasie z tym społecznym komitetem zgłosimy taką uwagę. Bo nie jest ważne, jaka będzie uchwała, ale ten pomnik będzie stał dziesiątki lat i będzie miał swoją nazwę, chodzi więc o to, żeby nie budziła ona kontrowersji. Jak mówił już któryś raz z rzędu senator Kruszewski, zwrócimy uwagę, żeby społeczny komitet to przedyskutował i żebyśmy my, podejmując uchwałę pod koniec września, mieli już pełną nazwę pomnika. Ja bym sugerował, żeby dzisiaj nie rozstrzygać kwestii nazwy pomnika, odłożyć to do drugiego czytania na posiedzeniu Senatu, jak już będziemy mieli stanowisko. Tak że tytułu uchwały nie należy dzisiaj ruszać, tak?

Jest pytanie do koleżanki mecenas: czy można przyjąć, że najdalej idący jest wniosek o przyjęcie uchwały bez poprawek.

**Główny Specjalista do spraw Legislacji
w Biurze Legislacyjnym w Kancelarii Senatu
Hanna Kaśnikowska:**

Taka jest kolejność głosowania.

Przewodniczący Tadeusz Rzemykowski:

Tak? Dobrze.

To: przystępujemy do głosowania.

Kto z państwa senatorów – głosują senatorowie obu komisji – jest za tym, żeby przyjąć treść tego projektu uchwały, tak jak jest tutaj zapisana? (12)

Kto jest przeciwny?

Kto się wstrzymał od głosu?

Przy 2 osobach wstrzymujących się od głosu i 1 przeciw, tak. Chcę powiedzieć, że jako autor tej uchwały jestem z tego bardzo dumny. (*Oklaski*)

I ja będę sprawozdawcą.

(*Starszy Sekretarz Komisji Ustawodawstwa i Praworządności Bogumiła Cichońska: Pan senator będzie sprawozdawcą?*)

Tak.

Na tym posiedzenie wspólne zostało zakończone.

Senatorowie Komisji Ustawodawstwa i Praworządności zostają, mają bowiem więcej tematów do omówienia.

A Komisji Emigracji i Polaków za Granicą dziękuję.

(*Koniec posiedzenia o godzinie 15 minut 06*)

Kancelaria Senatu

Opracowanie: Aniela Sapiej

Publikacja: Biuro Prac Senackich, Dział Stenogramów

Druk: Biuro Administracyjne, Dział Wydawniczy

Nakład: 6 egz.

ISSN 1643-2851